

קמיה דרבי זירא והווי עסקי בשמעתא. נגה לצלוח והווי קא מסרבה רבי ירמיה. קרי עליה רבי זירא (משל כח) "מסיר אונז משמוע תורה גם תפלתו תועבה".

שם רב אמר ורב אמי הווי יתבי וגרסי בני עמודי וכל שעתא ושעתא הווי טפחי אעיברא ודשא ואמרי אי איכא דאית ליה דינא ליעול וליתי. רב חסדא ורבה בר רב הונא הווי יתבי בדינא כוליה יומא, הווי קא חליש ליביהו. תנא להו רב חימי בר רב מדפתי (שמות

נגה. אימר: מסרבה. ממכר לעמוד: עמודי. שעלויות בית המלך נכון [וכשען] עליהם: חליש ליביהו. מלכותיים שלל עסקו אונז הווי בתורה: תנא להו חימי בר רב. שגדול שכן המינים ולא

למעשה וליכ לאון זה (משמעות) לאון ליביהו אלא לאון חלש לעמיתו ולאון חלש ליביהו לאון תענית הוא שלל קעדי כל היום תנא להו חימי בר רב שאון לריכין ליטב ולדון כל היום אלא מקלם היום ומה שאמור מן הכקר עד הכקר סוף שחשוב הדבר כמעשה בלאשית שאלמו צו ערז וכקר:

עין איה

הנותנת צדק בכל ארחותיה ומדרכת את האדם בדרך טובה וישרה. אמנם בהעזב נפש האדם לשאיפותיה הטבעיות החומריות וכל התלוי בהן בלא מסורת התורה, הלא יפול בגופלים ויזרך דרך אבדון ומות. אמנם בנוגע לשאיפות הרוחניות, שכללן הוא אהבת ד' וההתענג על טובו והרד כבודו, והמון הסעיפים המסתעפים ממעמקי אלה ההרגשות, יוכל האדם לחשוב שבנוגע לאלה הנטיות אין האדם צריך לפלש להן נתיב לימודי, כ"א יעזוב את נפשו ע"פ דרכה, תשגה באהבת צור עולמים, תתגעגע, תכסוף, תרון מקירות לב ותשפך שית ככל אשר תשאה רוחה העולה אל על. א"כ לצורך אותן ההרגשות הרוחניות שהנה סעיפי התפילה אין צורך בהדרכה תורית, ע"כ בבא עת תפילה ראוי למהר לעזוב הלימוד התורי למען הקם עולה של תפילה. אמנם לא כן ילמדנו בזה החכם מכל אדם, שבאמת האדם צריך לתן לכל דבר משקל, ולא מבעי לשאיפותיו החומריות שמצדן לבהמה נדמה, שהוא צריך לסייג תורי להן להגבילן ולסדרן, כ"א גם לשאיפותיו הרמות, יסודי וענפי התפילה, גם להן צריך האדם להגבלה והערכה תורית לכל יעברו גבולות. ע"כ אין ראוי לאדם למהר לעזוב תורה מפני התפילה, כדי שיחוק בלבבו שגם לצד המעלה שבו, לצד הרגש הקדוש והנשגב שהתפילה תוצאתו, צריך הוא לשאוב ממעיני התורה שיעוריו והגבלותיו, לדעת כל משפטו איך לישרו עם דרך החיים הטובים העולה למעלה למשכיל. ע"כ מסיר אונז משמע תורה, לא זו שהמון רגשותיו החומריים יהפכו לתועבה באין מורה דרך ומנהיגם בנתיב חיים ואורה, כ"א גם תפילתו, אע"פ שהיא פונה למעלה, מ"מ באין הדרכה אלהית שכלית המגבילתה, תוכל לההפך לרועץ וקלקול, ולא תתן את הפרי הטוב הרצוי, גם תפילתו תועבה.

שבתורה הוא גדול מאד על החיים, כי החיים החברותיים א"א שיתקיימו בלא כח דין ומשפט, וכאשר התורה מנהגת את כח החיים במשפטיה ניכר רישומה מאד בחיים, ופועלת כזה שגם על שאר ארחות החיים תהיה התורה שולטת, ע"כ היו מאד זהירים שעסק תורתם העיונית לא יפריע את מהלך ההשכלה המעשית על החיים המעשיים מהשפעת התורה, שרק אז תצא תכלית התורה אל הפועל בהיותה מתפשטת על ארחות החיים המעשיים. ע"כ בתור השלמה לשקידתם העיונית, דהווי גרסי ביני עמודי, אולי להזכירם ג"כ על עמודי העולם, שהם האמת הדין והשלום, שעל שלשתם העולם עומד, וכולם כלולים בדין, כדחז"ל: כיון שנעשה דין בא אמת ובא שלום, הווי טפחי אעיברא ודשא, להורות שפתחי התורה מפולשים המה לדרך החיים, להוציא מהחושבים להסתפק כעסק התורה מצדה העיוני לכדו ואינם משתדלים להגביר את השפעתה על החיים המעשיים. אבל השלמים הללו ו"ל, עם כל עצום קביעותם בחלק העיוני שבתורה, אמרו מאן דאית ליה דינא ליעול וליתי, ולא יחוש על ביטול תורתם העיונית, כי זהו יסודה של תורה וקיומה התכליתי להראות קיומה בפועל בחיים המעשיים החברותיים.

ט. ר"ח ורבה ב"ר הונא הווי יתבי בדינא כוליה יומא, הווי קא חליש ליביהו. תנא להו ר"ח ב"ר מדיפתי ויעמוד העם על משה מן הבוקר עד הערב, וכי תעלה ע"ד שמשא יושב ודן כל היום כולו תורתו מתי נעשית, אלא לומר לך כל דין שדן דין אמת לאמיתו אפילו שעה אחת מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במע"ב, כתיב הכא ויעמוד העם על משה מן הבוקר עד הערב, וכתיב התם ויהי ערב ויהי בקר יום אחר. התשוקה היותר גדולה שממלאת את לב הגדולים שכבנ"א, השלמים והצדיקים, היא להיות תמיד עובד עבודת הכלל, להיטיב כפי כחו אל הכלל כולו כפי אשר תשיג ידו, שוהי עבודת ד' התמימה במובנה האמיתי. הנה כאשר מצאו מקום השלמים הללו לפעולתם במערכת המשפט להיות להועיל לעדתם, לא רצו בשום אופן לחדול מעבודתם בקודש גם חלק זמן היותר קטן, באשר חשבו למשפט, כי איך יעמוד לבם במנוחה בהיותם מסיחים דעתם מטובת הכלל כולו הסובב אותם, ולהצטמצם בהשלמתם

ח. ר"א ורב אמי הווי יתבי וגרסי בני עמודי, וכל שעתא ושעתא הווי טפחי אעיברא ודשא ואמרי אי איכא דאית ליה דינא ליעול וליתי. ערך הדין והמשפט התורי הוא גדול מאד, כאשר רק הוא קובע על התורה את החותם המיוחד שהיא תורת חיים. כלומר שצריך שתהי' התורה מתיחסת אל החיים המעשיים בתור מאירה לנתיבות החיים, ולא רק להכירה בתור חכמה נאצלת לבדה. ע"כ כאשר רושם החלק המשפטי

ח. 1. אבות פ"א, מ"ח. 2. ירושלמי, תענית פ"ד, ה"ב.